

Rasyonel Güç ve Hayatın Değişmez Sabiteleri

Zihinsel, ruhsal, duygusal, toplumsal parçalanmışlığın yaşandığı süreçlerde düşünceleri üzüntü; hayatı burukluk ve karamsarlık kaplar.

Düşünceler karamsarlığa sürüklenmişse, ruhlar parçalanmışsa, bütünsel bakış kaybolur.

Madalyonun sadece bir yüzünden bakarak tutum takınmak işleri karmaşıktır.

Bağdat'ta entellektüel çalışmalarla ömür tüketen ve sorunlara sosyolojik çözümler geliştiren Tıgırtlı Süryani düşünür-sosyal bilimci Malfono Yuhanun Bar Adi (893-974) takriben 1050 yıl önce insanı var eden rasyonel gücü şöyle tarif etmişti:

“Eğer insan kendini bırakırsa şehvet gücü onu hayvana yaklaştırır. Tutku veya öfke gücü ise onu saldırgan veya kinci yapar. Buna karşın rasyonel güç insanı varlık olarak hayvanlardan ayırır. Bu güç onu öğrenmeye, dünya işlerinde adil davranmaya, yetenekli ve iyiliksever, sabırlı ve ılımlı olmaya götürür. Eğer insan zenginliğe tenezzül etmez ve kardeşlerini sevmeyi öğrenirse, inciyle kıyaslanabilen ve ruha en güzel süsü veren bilgeliğe ulaşabilir.”

Onun için yaşadığımız coğrafyanın derinliğinde yatan bu kadim bilgeliği ve medeniyeti, günümüzün rasyonel düşüncesiyle sentezleme sorumluluğu, görev ve yükümlülük olmalıdır. Bu görev, tahakküm ve güçlenme güdüsüyle değil; tamamlanma/tamamlama ihtiyacıyla, var olana hizmet güdüsüyle yerine getirilmelidir.

Esas olan yaşatmaksa, insan onurunu ayakta tutan insani erdemleri, anlamları, hür iradeyi, özgürlüğü, bilgiyi, sorumluluğu, ahlakı gözetme bilinciyle hayata, hakikate, hakkaniyete odaklanılmalıdır. Bunu gözeterek düşünce geliştirilmelidir. Çözüm ve yöntemlerde temel ihtiyaçlar gözetilmeli, esas alınmalıdır.

Hayatın özünde var olan karşılıklı bağımlılık ilkesiyle herkes madalyonun iki tarafını görerek davranırsa, herkes öteye beriye dağılmış ruhların parçalarını toplamaya uğraş verirse, o dağılmış parçalarda herkes kendini görecektir.

Böylelikle söylemsel bazda suçlama ve yargılamaların etkinliği kırılmış olacaktır.

Dünyanın başka yerlerinde, başka diyarlarda daha önce yaşanan bunalımlar, çatışmalar, tecrübeler, çözümler, yaşanmışlıklar örnek teşkil etmektedir.

Dinsel bölünmelerin ve siyasi çatışmaların Avrupa’da neden olduğu çalkantılı süreçler ve yarattığı tahribatlar çok iyi bilinmektedir.

Toplumsal yaraların ve travmaların arttığı bir süreçte, 17. yüzyıl felsefesinin en önde gelen rasyonalistlerinden Baruch Spinoza (1632-1677), dönemin kronikleşen nefretine ve zihniyetine dönük söylemi, sorumluluk makamında olan herkese uyarıcı nitelikler taşımaktadır.

İçindeki rasyonel gücü kullanarak Spinoza şöyle demişti:

"İnsan davranışlarına gülmeye ve ağlamaya değil, onlardan nefret etmeye değil, sadece onları anlamaya çalıştım."

İncitmemek için, anlamak çok önemlidir. Çok boyutlu anlamalar için çabalar yoğunlaşmalı, projeler geliştirilmelidir. Hizmet erdemiyle anlamayı esas alan her bakış açısı, her girişim, sömürü ve sağmal inek yaklaşımına bir budama olacaktır. Sorunları çözme yolunda demokratik anlayışı ve insanıyeti geliştirecek ve pekiştirecektir.

Kederlenme ve öfkelenme insani olsa da, uyarıcı dürtüler/tepkiler, düşüncelerin gelişmesine, rasyonel gücün ortaya çıkmasına vesile olursa, aynı dertten muzdarip insanlar için bir çıkış yolu olabilir.

İkinci Dünya savaşı sırasında Polonya'da bulunan Alman toplama kamplarında dört yıl tutsaklık geçiren Avusturyalı Viktor Frankl (1905-1997) bu bağlamda şöyle demektedir:

"Uyaran ve tepki arasında bir boşluk var. O boşlukta tepkimizi seçme özgürlüğümüz ve gücümüz bulunmaktadır. Tepkimizde de gelişme ve özgürlüğümüz saklıdır."

Acının da bir anlamı olduğunu vurgularken "asıl önemli olan şeyin yaşamın bizden ne beklediğini öğrenmemizdir. Nihai anlamda yaşam, sorunlara doğru çözümler bulmak ve her bireye yüklediği görevlerini yerine getirme sorumluluğunu almak anlamına gelir." demektedir.

Eğitim felsefesiyle ünlenmiş Brezilya’lı Paulo Freire (1921-1977), "Ezilenlerin Pedagojisi" adlı eserinde mağduriyete uğramış olanlara şöyle seslenmektedir.

"Ezilenlerin hümanist görevi hem kendilerini hem de kendilerini ezenleri özgürleştirmektir. Ancak çoğu zaman ezilenler kendilerini özgürleştirmeye giriştiklerinde alt-ezici bir konuma kayarlar ve ezenlerle özdeşleşirler, çünkü kendilerini ezenlerin kişiliğinde 'insanlık modelini' görürler. Bu ezen

imgesinin kültürel işgal sayesinde içselleştirilmesine dayanan 'otoriter bir gelenektir'(prescription). Buna 'kendini küçük görme' (self-depreciation) duygusu eşlik etmektedir. Bu duygu bir yanda ezenlerin yaşam tarzına öykünme, diğer yanda kendisinin buna ulaşmaktaki yetersizliğine ikna olmadan kaynaklanan bir utançtan kaynaklanır. Özgürleşme ezenlere ait bu imgeyi reddetmektir."

Onun için siyaset, otoriter olma ve kibirlik ruhuyla değil de, sosyolojileri anlayarak, düşüncelerdeki düzensiz ve gizli eğilimleri tedavi ederek, ahlaki değerleri gözeterek, şefkat ve sevecenlik ruhuyla yapılmalıdır. Devamlı rasyonel gücü devreye sokmalıdır.

Çünkü siyaset, insana hizmet etmek, insanı ve sahip olduğu/sahiplendiği değerleri yaşatmak için vardır. Sosyolojileri sentezleme sanatıdır. Devleti ve toplumsal eğilimleri yönetme erkidir. Bunları yapılandırmak ve geliştirmek gibi hayati işlevlere sahiptir.

Bu erki arzulamak, kuşkusuz anlamlı ve güzeldir. Ancak yararlarından, ayrıcalıklarından, saygınlığından çok, özündeki emek ve hizmet arzulanmalıdır.

Aynı asmanın çubukları olarak, yok etmeyi değil, var etmeyi amaçlıyorsak, sorumluluk makamında olan herkes şefkat ve vicdana sarılarak, düşünce ve eylem geliştirmelidir. İnsan özüyle uyumlu bir değerlendirme tarzıyla rasyonel güce ve barışa katkı sunmalıdır.

Çünkü insani özden kopuk değerlendirmeler, sağlıklı bir barışın taşlarını döşeyemez. Başka türlü, mağduriyetler, haksızlıklar, zulümler, mutlaklaştırmalar, nadanlıklar ve nobranlıklar yok edilemez.

Esas mesele, tanımlama ve değerlendirme anlayışımızı gözden geçirerek, **“şefkat ile vicdanın”** buluşmasını ve birbirini kollamasını sağlamaktır.

Barış, sadece Türkiye için değil, coğrafyamızda yaşayan bütün halkların, inançların, kültürlerin geleceği için kilit taşı niteliğindedir. Hayati önemdedir. Uluslararası toplum için de çok önemlidir.

Doğası gereği, sancılı olsa da, barış ve özgürlük yolunda rasyonel güç ve sorumluluk etkinlik kazandıkça, umut artacaktır. Sosyal yansımalar ve siyasal dönüşüm büyüyecektir.

Bilinmelidir ki, barış, başkasını bir başka kendimiz olarak görmeyi; ve o kişinin özünde bulunan -insani onurdan kaynaklı- temel haklara saygıyı gerektirir.

Düşünsel-ruhsal olarak başkasını bir başka kendimiz olarak görmeye başladığımızda, barış tomurcuklanmaya başlar. Rasyonel güç devreye girer. Özgürlük anlam bulur.

Çünkü barış, insanın doğal uyumudur. Her türlü gelişmenin ve kalkınmanın ruhudur.

Bu uyumun bozulması ve bu ruhun sakatlanmasında doğabilecek büyük tahribatların önünü kesmek için “**barışı sağlayanlara ne mutlu**” (İncil Matta 5:9) sözünü söylemiştir İsa Mesih...!

Geleceğin eşiğinde bulunduğumuz bu günlerde, nefret ve kinin mühendisleri değil, rasyonel gücümüzü devreye sokarak BARIŞ'ın mimarları olmalıyız..!

Barış için didinenlere ve barışı sağlayanlara ne mutlu!

Malfono Yusuf Beğtaş